

vettek az atrocitásokban segéd munkások is, akik nem sokkal azelőtt még Kun Béla lelkes hívei voltak. Több nem katonai osztag jobboldali, szélsőségesen nacionalista elemekből szerveződött, akik – magukat a nemzet hagyományos érdekeinek védnökeivé kikiáltva – „hazafias egyesületek” egész tömeget hozták létre.

A hazafias egyesületek

A szegediek hatalmának valódi bázisai a titkos és féltitkos hazafias egyesületek, félkatonai szervezetek voltak. A legkorábbi és legvérszomjasabb ezek közül az Ébredő Magyarok Egyesülete volt, amelyet leszerelt katonák alapítottak 1917-ben. Am a legfontosabb ilyen egyesületet már a háború után alakították jobboldali katonai és polgári elemek MOVE (Magyar Országos Véderő Egyesület) néven. Eredetileg maroknyi tiszt hozta létre a habsburgi idők tiszti kaszinójának pótlására és azért, hogy küzdjenek Magyarország területi integritásáért, társadalmi stabilitásáért, de rövidesen markánsan antilegitimista, szélsőségesen reakciós és durván antiszemita szervezetté nőtte ki magát. Arculata akkor változott meg gyökeresen, amikor egyik alapítóját, Gömböst 1919. január 19-én elnökévé választotta.⁴⁹

Gömbös, aki azzal hívta fel magára a figyelmet, hogy éles támadást intézett Károlyi Mihály és politikája ellen, elnökké választása után két titkos társaságot, egy polgárit és egy katonait hozott létre a MOVE belső köréiként. A polgári társaság nyilvános neve Magyar Tudományos Fajvédő Egyesület, titkos neve viszont Etelközi Szövetség lett, így hívják ugyanis a Don torkolatvidékén azt a területet, amelyen a honfoglalásig a magyar törzsek tanyáztak. A titkos szövetséget kezdetben Ekszént vagy X-ként is emlegették. Katonai megfelelője a Kettős Kereszt Szövetség volt, amely a magyar címerpajzson szereplő lotaringiai kettős keresztől nyerte a nevét. Ez is, az is ősi magyar mintára szerveződött. A korai, titkos magyar rítusokra emlékeztető félelmes szertartással beavatott tagoknak feltétlen hűséget és teljes engedelmességet kellett fogadniuk a társaságok vezetőinek.⁵⁰

A jelentősebb befolyással bíró egyesületek közé tartozott még az Irredentista Szövetség, a Vitézi Rend és a Keresztény Nemzeti Liga, mely utóbbinak – 1919-ben dr. Wolff Károly hozta létre – ugyancsak két titkos belső csoportja volt. Az egyiket Feltámadásnak nevezték, élén ötven „vezérharcosból” álló vezetőséggel, akik között olyan prominens politikai és egyházi személyiségeket találunk, akik vezető szerephez jutottak a Horthy-korszakban (Bethlen István, Teleki Pál, Kánya Kálmán, Bárdossy László, Prohászka Ottokár püspök, Raffay Sándor püspök és Ra-